

381. 631. / Egy ebédelés

Polgárjogot nyert a lábas és a csajka is...

A legtöbb munkahelyen működik az »egyáltal étel«

Nemzetinél, ahol a 6-os megáll, ott van a sülttök-börze

Készül a grenadirmars...

„Azért eszünk,
hogy éljünk,
és ne azért éljünk,
hogy együnk...”

Ma már egyre ritkábbá teszi fel a háziasszony a munkába siető családtagoknak a kérdést: »Mi legyen ebédre?« Hiszen egyrészt a család háza se jön ebédre, másrészt pedig az ebédmenü manapság igazán csak sorrend kérdése: ha tegnap bab volt, akkor ma valószínűleg kukoricakása lesz és így tovább visszafelé.

Nemcsak az ebéd alapanyaga, a színhelye is megváltozott az utóbbi években. Azelőtt volt egy igen kényelmetlen bútorokkal teletömött szoba: ebédlőnek hívták. Itaz, ebédelni csak a legkritikább esetben szoktak ott, hanem a hálóban vagy a nappaliban. Ma már ez is kiment a divatból s az ebéd színhelye a konyha lett. Egyrészt, mert ott van »aránylag még« a legmelegebb, másrészt, mert ott van mindjárt a helyszínen az étel... Az abrosz meg a szalvéta is kiment a divatból, azután van még egy korszerű újítás az étkezés terén: az egytányérrendszer, amely teljesen független az egytálas étrendtől, mert legyen bár háromféle étel, azt mind egy tányérból illik fogyasztani, »hogy kevesebb legyen a mosogatni való...« Közeli rokona egy »egykés« rendszer (nem tévesztendő össze az egykés rendszerrel) amely ugyan időnkint komoly családi vitákra ad alkalmat afölött, hogy kié legyen az elsőség.

Polgárjogot nyert a lábas és a csajka is, mert a legtöbb dolgozó ember ebben viszi s ebből fogyasztja hazulról hozott ebédjét. Papírból ebédelni is kiment a divatból, mert ahhoz nemcsak papír kell (bár ennek beszerzése se könnyű dolog), de kenyér is, no meg valami rávaló...

A legtöbb munkahelyen azonban ma már ingyenes, vagy méltányos árú menza könnyíti meg a munkások, tisztviselők étkezését s az egyszerű faasztalok mellett együtt eszi a babot a munkás meg a vezérigazgató.

*

Valami, ami szintén nem illett a régi időben: az utcán enni. Ma már illik, csak legyen mit. Ha az embernek sok a pénze, ez sem probléma, vehet prószát meg sülttököt.

A Nemzetinél az óra alatt, ahol azelőtt a pesti randevú-központ volt, ott van most a sülttök-börze centruma. Az ember megveszi a sülttököt s mindjárt meg is ebédelheti — fedett helyen. (A villamos-várócsarnokban...)

S vajjon hol ebédel az a néni, akit olyan helyre köt a foglalkozása, ahol még ma se nagyon illik enni? Téglából kis tűzhelyt rögtönöz magának s azon főzi meg a lépesón finom paprikáskrumpliját.

*

Kossuthal alszunk el, vele ebédelünk, róla álmodunk (hogyan álmod-

nánk róla, hiszen minden mozdulatunknál annak az ütésnek a nyomait érezzük, amit a Budáról Pestre való »catch as catch can« rendszerű átkelésnél szereztünk a Kossuthon). Valami, amit még nem tudunk: mit ebédel a Kossuth?

A Kossuth-híd derék munkásainak emlékezésénél Budapest kitétt magáért. Jöttek, egyre jöttek az adományok a munkások részére. Hatalmas kondérokban főznek a több ezer dolgozónak. A főszakács katona, de az »alszakácsok« asszonyok s bizony, amint kiderül, ezeknek a derék asszonyoknak is nagy érdemük van a híd gyors elkészítésében, hiszen, mint az egyik építészvezető mondja: »Minél jobban ízlik az étel, annál gyorsabban megy a munka«. Hát itt bizony jó koszt lehetett!

Amikor a Kossuth-konyhán jártunk, éppen »grenadirmars« volt (ennyi gyúrtésztát egyhalomban, bevalljuk, még sohase láttunk), csak azt sajnáljuk, hogy nem mellékelhetünk kis mintát belőle olvasóinknak.

Legtöbbször egy kis »körítés« is akad, tej, kolbász, szalonna, de mindent megérdemelnek a Kossuth-híd derék dolgozói.

*

Van azonban egy olyan hely Pesten, ahol még ennél is jobb ebédet esznek: a Markó-utcai fogházban, ahol derék nyilasaink vannak elszállásolva. Hosszabb sorok állnak itt déltájban, mint a kenyérért. Egy arrabaladó naiv bácsi meg is kérde: »Mi az, Pesten már a fogház előtt is sorbanállnak az emberek?»

Akiknek van »sütnivalójuk«

Budapest

A sorbanállók karján egy-két kosár, telve mindenféle földi jóval. Összehordanak itt »halat, vadat s mi jó falat«, a termoszkoból valódi kávé illata terjeng, a tej, meg a vaj nem is számít különlegességnek, hiszen »szegény, ártatlan jó uram igazán nem csinált semmit, ki irigyelné tőle ezt az egy-két jó falatot!«

*

S mit ebédel ugyanekkor a jövő reménysege, a pesti kisgyerek? Manapság a legtöbb kisgyermek is »házon kívül« ebédel, az óvodában. (Sajnos, az utóbbi időben fűtőanyaghiány miatt sok óvodát bezártak.)

Sok-sok apró gyerek, sok éhes pici száj s mit kapnak? Babot, szóját, sárgaborsót, meg cukrozatlan feketét. Ezeknek a gyerekeknek a szója jelenti a kalbászt, a húst és még sohasem ettek szegénykéek egy rendes békebéli ebédet. Mennyit hallottunk azelőtt rossztétvágyú, enni nem akaró gyerekekről s nem is volt gyerek, aki szerette a spenótot... Ma pedig mindent megesznek ezek az éhes apróságok, úgy kanalazzák a babot, mint a menyeyei mannat — az egyik kisgyerekek még a füle is csupa bab, úgy siet, nehogy s »repetát« a többiek elégyék előle. Az egyik sarokban egy hatéves magyaráz: »Tudjátok, amikor még élt az anyukám, ilyen vastag kenyereket hoztam magammal tízóraira, kettőt egymásra rakva. És vaj volt rajta, meg szalámi, három...« A többiek hitetlenkedve hallgatják: »Óvó néni, az Andris hazudik...« Kibálja egy kis árulkodó, Mert a Piroskát meg a Hófehérkét elhiszik, de ezt a mesét a szalámi-vajaskenyérről nem.

Bab, borsó, szója — ez a helyzet az óvodában s ha lehet, még rosszabb a gyermekmenhelyen.

Megoldás: Le kell foglalni a nyilas-csomagokat a gyermekmenhelyek számára.

*

Az Andrássy-úti művészkonyhában ember ember hátán. Nem is hinné az ember, hogy ennyi művész van Pesten. Ismert írók, művészek mellett ismeretlen arcok. Ezek valószínűleg életművészek, olyanok, akik meg tudnak élni abból, amit keresnek. Előkelő étkezőhely ez — kávéház volt azelőtt — és terített asztaloknál ülnek a páciensek. A menü is bőségebb, mint a »nem művész« konyhákban, két tál étel, leves meg főzelék s aki jobban van a Ferivel vagy Sarvival, még dupla adagot is kaphat. Ünnepponon desszert is van: sülttök... (Sőt egyesek arra is emlékeznek, hogy nyáron alma is volt...)

Hogy is mondja Madách Platója? »Még a borsón is szépet álmodom!«

*

Vannak feketézők is, azok, akik feketét ebédelnek. (Nem tévesztendő össze azokkal, akik feketén ebédelnek.) Beülnek egy espresszóba s megisszák az ebéd utáni feketét, úgy, mint régen. Csak az ebéd hiányzik a fekete elől...

A szegény, éhes, kiszámított pénzü feketéző legfeljebb csak egy oldalpíllantást vet a pulton felsorakozó süteményekre s irigyli a kiszolgáló kisasszonyokat, akik biztosan mindig süteményt ebédelnek. De egyszerre, egy esendes pillanatban, a pult mögé megy a kisasszony, nagy titokban egy lábast vesz elő s diszkrétan, hogy senki se lássa, elkezd kanalazni a hazulról hozott babot. (Süteményt csak egyszer egy hónapban kapnak, egyet...)

*

»Három tál étel«, hirdeti a tábla egy körüti étkezőben s a felírás mellett egy étlap, az átváltozás esodája, amely bemutatja, hogyan lesz a marhából krumplikroket és a sonkából parajfőzelék.

(Manapság esodálatosképpen minden pesti vendéglős valóságos Uferini...)

A háromtálas étkezőben egyetlen kliens, a többi csak kívülről esodálja a háromtálételes ebéd esodáját.

*

S mit ebédel a pesti »kereskedelmi élet« központja, a Teleki-tér? Nem könnyű dolog a Telekin ebédraziát tartani, mert az embert közben tetőtől talpig meg akarják venni és ember legyen a talpán, aki úgy jön el, ahogy odament: kabátban, ejpőben, harisnyában és zsebkezdővel a zsebében.

Az ember azt hinné, hogy a Telekin kizárólag kacsát meg libát ebédelnek, ami megmaradt tegnapi. Pedig de-hogy... Demokrácia van itt kérem s a libatulajdonos is ugyanazt ebédel, mint a liba, kukoricát...

*

De azért úgy látszik, még mindig akadnak olyanok is, akiknek van sütni valójuk.

Legalább is erre enged következtetni az árusoknál a sok liba meg pulyka. Igaz, vannak olyanok szép számmal, akik nyáron téli, télen pedig nyári ruhatárukat cserélik el egy libáért. Hogy se télen, se nyáron mégsem jár meztelenül, az a pesti ember esodája.

De van a pesti háziasszonyoknak még egy esodálatos találmánya, az »atomhús« módszere, az, hogy hogyan lehet egy ilyen nyári ruha-libát atomjaira boncolva hetekig fogyasztani.

*

Igy ebédel Budapest. Amiben talán az a legörvendetesebb, hogy egyre kevesebb az olyan ember, aki egyáltalán nem ebédel. Népkonyhákban, menzákban, ebédeltetési akciókon mindenki hozzájuthat a maga egy tál meleg ételéhez s talán egyszer majd előn az az idő is, amikor majd — hogy IV. Henrik francia király szavaival éljünk — »Vasárnap minden paraszt fazekában tyúk esójjön...« Olyan tyúk, amelynek nem esett áldozatul egész ruhatárunk...

Dr. Földes Éva

... a hídépítés hőseinek

A fogház udvarán a sorbanálló karján tele kosarak

Kívülről esodálja a reménytelen vendégjelölt a »3 tál étel« esodáját

A Teleki: ahol a textilből liba lesz (Foto Hódy György)

